

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2023/148

Karar Sayısı : 2024/70

Karar Tarihi : 7/3/2024

R.G.Tarih-Sayı : 19/4/2024-32522

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Sinop İnfaz Hâkimliği

İTİRAZIN KONUSU: 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a 14/7/2023 tarihli ve 7456 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle eklenen geçici 10. maddenin (6) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...31/7/2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerden,..." ibaresinin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Açık ceza infaz kurumuna ayrılma talebinin reddine yönelik karara karşı şikâyet yoluyla yapılan başvuruda itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı geçici 10. maddesi şöyledir:

"Geçici Madde 10- (Ek: 14/7/2023-7456/15 md.)

(1) 31/7/2023 tarihi itibarıyla geçici 9 uncu maddenin beşinci fıkrası uyarınca Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle izinde bulunan hükümlüler, izin bitimini takip eden onbeş gün içinde infaz işlemlerinin devam ettiği kurumlara dönmek zorundadır.

(2) 31/7/2023 tarihi itibarıyla geçici 9 uncu maddenin beşinci fıkrası uyarınca Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle izinde bulunan ve ilgili mevzuat uyarınca cezalarının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına beş yıl ve daha az süre kalan hükümlülerin talebi aranmaksızın, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına infaz hakimi tarafından karar verilebilir.

(3) Yukarıdaki fıkralar uyarınca, izinden dönecek hükümlüler ile hakkında denetimli serbestlik kararı verilecek hükümlülere ilişkin hususlar, Adalet Bakanlığının resmî internet sitesinde duyurulur.

(4) 105/A maddesi kapsamında denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle cezası infaz edilip geçici 9 uncu maddenin beşinci fıkrası uyarınca Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle 31/7/2023 tarihi itibarıyla izinde bulunan hükümlüler, koşullu salıverilme tarihine kadar olan süreleri 105/A maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen yükümlülüklerle tabi olmadan geçirirler.

(5) Geçici 9 uncu maddenin altıncı fıkrası uyarınca açık ceza infaz kurumuna gönderilen hükümlüler, 31/7/2023 tarihi itibarıyla açık ceza infaz kurumuna ayrılmış sayılır.

(6) Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar, Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar ve örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar hariç olmak üzere, 31/7/2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerden, toplam hapis cezası on yıldan az ise bir ayını, on yıl ve daha fazla ise üç ayını bu kurumlarda geçirip ilgili mevzuat uyarınca açık ceza infaz kurumlarına

ayrılmasına üç yıl veya daha az süre kalanlar, bu şartların oluştuğu tarih itibarıyla açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilir. Bu hükümlüler ile 31/7/2023 tarihinde geçici 9 uncu maddenin altıncı fıkrası kapsamında açık ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüler, talepleri hâlinde en az üç ay açık ceza infaz kurumunda kalmış olmak şartıyla ilgili mevzuat uyarınca cezaların denetimli serbestlik tedbiri altında infazı uygulamasından üç yıl erken yararlandırılır.

(7) Altıncı fıkra hükümleri 31/7/2023 tarihi itibarıyla;

a) Hapis cezasının infazı 16, 16/A ve 17 nci maddeleri kapsamında ertelenmiş olan,

b) Hapis cezasının infazı durdurulmuş olan,

hükümlüler hakkında da uygulanır.

(8) Koşullu salıverilmenin geri alınması nedeniyle 31/7/2023 tarihi itibarıyla cezası aynen infaz edilen veya ikinci defa mükerrer olup 31/7/2023 tarihi itibarıyla bu cezanın infazı için ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin bu cezalarının infazı bakımından altıncı fıkra hükümleri uygulanmaz. Bu hükümlülerin 31/7/2023 tarihi itibarıyla kesinleşmiş ancak infaz edilmemiş diğer hapis cezaları bakımından altıncı fıkra hükümleri uygulanır.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 13/9/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Abdullah ATAY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. Mevzuatımızda infaz süresi; ilke olarak kapalı ceza infaz kurumunda geçirilen süre, açık ceza infaz kurumunda geçirilen süre ve koşullu salıverilme tarihi ile bihakkın tahliye tarihi arasındaki süre olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Bunun yanı sıra 5275 sayılı Kanun'a 5/4/2012 tarihli ve 6291 sayılı Kanun'la eklenen 105/A maddesiyle denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazına ilişkin aşama getirilmiştir (AYM, E.2017/170, K.2018/77, 5/7/2018, § 14; E.2020/53, K.2021/55, 14/7/2021, § 48).

4. 5275 sayılı Kanun'un 14. maddesinin (3) numaralı fıkrasında hükümlülerin kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına anılan Kanun'un 89. maddesi uyarınca yapılan değerlendirme sonucunda karar verileceği belirtilmiştir. Kanun'un 89. maddesinde de hükümlülerin değerlendirilmesi ve iyi hâlin belirlenmesine ilişkin usul ve yöntemler ayrıntılı olarak düzenlenmiş olup hükümlünün kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılabilmesi için idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlinin belirlenmesi gerekmektedir.

5. 14. maddenin (4) numaralı fıkrasında toplam on yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar ile terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları, örgüt faaliyeti

kapsamında işlenen suçlar, kasten öldürme suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar ve uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarından mahkûm olanların kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmasına ilişkin idare ve gözlem kurulu kararlarının infaz hâkiminin onayından sonra uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

6. Geçici 10. maddenin (6) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde 31/7/2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin belirli şartları taşımaları hâlinde açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilmesi öngörülmüştür. Anılan cümleye göre açık ceza infaz kurumuna ayrılabilmek için öncelikle toplam hapis cezası on yıldan az olan hükümlülerin cezalarının bir ayını, on yıl ve daha fazla olan hükümlülerin ise cezalarının üç ayını kapalı ceza infaz kurumlarında geçirmeleri ve ilgili mevzuat uyarınca açık ceza infaz kurumlarına ayrılmasına üç yıl veya daha az süre kalmış olması gerekmektedir. Ayrıca söz konusu cümlede belirli suçlar yönünden istisna öngörülmek suretiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümü'nde tanımlanan suçlar, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar ve örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan hüküm giyenler bu düzenlemenin kapsamı dışında bırakılmıştır.

7. Cümlede yer alan "...31/7/2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerden,..." ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır. Bu itibarla açık ceza infaz kurumuna ayrılmaya ilişkin söz konusu düzenlemeden 31/7/2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler yararlanabilecektir. Başka bir deyişle 31/7/2023 tarihinden sonra kapalı ceza infaz kurumuna alınan hükümlüler söz konusu cümlede yer alan diğer şartları sağlasa dahi bu hüküm kapsamında açık ceza infaz kurumuna ayrılamayacaktır.

8. Anılan fıkranın ikinci cümlesinde ise bu fıkra kapsamında açık ceza infaz kurumuna ayrılan hükümlüler ile 31/7/2023 tarihinde 5275 sayılı Kanun'un geçici 9. maddesinin (6) numaralı fıkrası kapsamında açık ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin, en az üç ay açık ceza infaz kurumunda kalmış olmaları ve taleplerinin bulunması şartıyla denetimli serbestlik uygulamasından üç yıl erken yararlanmaları öngörülmüştür.

9. Aynı maddenin (7) numaralı fıkrası uyarınca (6) numaralı fıkrada yer alan açık ceza infaz kurumuna ayrılmaya ilişkin düzenleme 31/7/2023 tarihi itibarıyla hapis cezasının infazı 5275 sayılı Kanun'un 16., 16/A ve 17. maddeleri kapsamında ertelenmiş olanlar ile aynı tarih itibarıyla hapis cezasının infazı durdurulmuş olan hükümlüler hakkında da uygulanacaktır.

10. (8) numaralı fıkrada ise koşullu salıverilmenin geri alınması nedeniyle 31/7/2023 tarihi itibarıyla cezası aynen infaz edilen veya ikinci defa mükerrer olup 31/7/2023 tarihi itibarıyla bu cezanın infazı için ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin bu cezalarının infazı bakımından (6) numaralı fıkranın uygulanmayacağı, ancak bu hükümlülerin 31/7/2023 tarihi itibarıyla kesinleşmiş ancak infaz edilmemiş diğer hapis cezalarının bulunması hâlinde bu cezalar bakımından (6) numaralı fıkranın uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

B. İtirazın Gerekçesi

11. Başvuru kararında özetle; açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkı için suç tarihi yerine hükümlü olma tarihinin esas alınmasının infaz hükümlerinin uygulanmasında adil olmayan sonuçlara neden olacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

12. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuki güvenliği sağlayan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

13. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri de *belirlilik* ilkesidir. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup kişinin kanundan belirli bir kesinlik içinde hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini verdiğini bilmesini zorunlu kılmaktadır. Kişi ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlayabilir. Hukuki güvenlik ilkesi bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2020/80, K.2021/34, 29/4/2021, § 25; E.2022/9, K.2022/80, 21/6/2022, § 11).

14. 5275 sayılı Kanun'un geçici 10. maddesinin itiraz konusu kuralın da yer aldığı (6) numaralı fıkrasında 31/7/2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilmelerine ilişkin şartlar yönünden özel bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre anılan özel düzenleme kapsamında açık ceza infaz kurumlarına ayrılacak olanlar; 31/7/2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza kurumlarında bulunan, cezası 5237 sayılı Kanun'un İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümü'nde tanımlanan suçlardan, 3713 sayılı Kanun kapsamına giren suçlardan ve örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan kaynaklanmayan, toplam hapis cezası on yıldan az ise bir ayını, on yıl ve daha fazla ise üç ayını kapalı ceza infaz kurumlarında geçirip açık ceza infaz kurumlarına ayrılmasına üç yıl veya daha az süre kalan hükümlülerdir.

15. Dolayısıyla bu fıkra kapsamında kapalı ceza infaz kurumlarından açık ceza infaz kurumlarına ayrılacak hükümlüler bakımından aranan şartların herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net ve anlaşılır bir şekilde düzenlendiği anlaşıldığından kuralda *belirlilik* ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

16. Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleriyle bunların infazına ilişkin kurallar, Anayasa'nın konuya ilişkin hükümleri başta olmak üzere ülkenin sosyal, kültürel yapısı, etik değerleri ve ekonomik hayatın ihtiyaçları gözönüne alınarak saptanacak ceza siyasetine göre belirlenir. Buna göre hangi fiilin suç sayılacağı, cezanın türü ve miktarı ile infaza ilişkin yasal düzenlemeler temelde devletin suç ve ceza politikasına bağlı bir konudur. Suç ve ceza yönünden sınırları belirtilen bu takdir alanı, ceza sisteminin tamamlayıcı bölümünü oluşturan infaz hukuku için de geçerlidir (AYM, 2020/53, 2021/55, 14/7/2021, §§ 186-187; E.2022/9, K.2022/80, 21/6/2022, § 17). Kanun koyucunun bu konudaki tercih ve takdirinin yerindeliliğinin incelenmesi, anayasal denetimin kapsamı dışında kalmaktadır (AYM, E.2017/170, K.2018/77, 5/7/2018, § 12).

17. Kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındaki düzenlemeleri yaparken de hukuk devleti ilkesi gereğince kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla hareket etmesi gerekir. Anayasa Mahkemesince kamu yararı konusunda yapılacak inceleme, kanunun kamu yararı amacıyla yapıldığı yapılmadığının araştırılmasıyla sınırlıdır. Anayasa'nın çeşitli hükümlerinde yer alan kamu yararı kavramının Anayasa'da bir tanımı yapılmamıştır. Ancak Anayasa Mahkemesinin kararlarında da belirtildiği gibi kamu yararı; bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yarardır. Kamu yararı düşüncesi olmaksızın yalnız özel çıkarlar için veya sadece belli kişilerin yararına kanun hükmü konulamaz. Böyle bir durumun açık bir biçimde ve kesin olarak saptanması hâlinde söz

konusu kanun hükmü Anayasa'nın 2. maddesine aykırı düşer. Açıklanan istisnai hâl dışında bir kanun hükmünün gereksinimlere uygun olup olmadığı, hangi araç ve yöntemlerle kamu yararının sağlanabileceği kanun koyucunun takdirinde olduğundan bu kapsamda kamu yararı değerlendirmesi yapmak anayasa yargısıyla bağdaşmaz (AYM, E.2020/53, K.2021/55, 14/7/2021, § 23; E.2022/9, K.2022/80, 21/6/2022, § 15).

18. 5275 sayılı Kanun'un 14. maddesinde tanımlanan açık ceza infaz kurumları, hükümlülerin iyileştirilmelerine, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır. Bu kurumlar, çağdaş ceza infaz sistemlerine uygun olarak, hapis cezasının infazı bakımından, hükümlünün suçluluk nedeni, suç sicili, fizik ve ruhsal yeteneği ve sınırları, kişisel doğası, arz edebileceği tehlike hâli ve hapis cezasının süresi de dikkate alınarak, iş ve çalışma esasına dayalı olarak kurulmuş olup, bu suretle, hükümlülerin çalışmaları suretiyle iyileştirilmelerini ve meslek edinmelerini sağlayarak topluma yeniden kazandırılmaları amaçlanmıştır (AYM, E.2014/26, K.2014/78, 9/4/2014).

19. Kuralla, hem 31/7/2023 tarihinden sonraki dönemde kapalı ceza infaz kurumlarında oluşacak yoğunlukların önlenmesinin hem de açık ceza infaz rejiminin genel amacıyla bağlantılı olarak hükümlülerin iyileştirilmelerinin ve meslek edinmelerinin sağlanarak topluma yeniden kazandırılmalarının hedeflendiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralın kamu yararı dışında bir amacı gerçekleştirilmeye yönelik olduğu söylenemez.

20. Öte yandan kuralla 31/7/2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan tüm hükümlülerin doğrudan açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilmesi öngörülmemiş; hem belirli suç türlerinden kaynaklanan cezaların infazı kapsam dışında bırakılmış hem de toplam ceza miktarına göre hapis cezasının bir kısmının kapalı ceza infaz kurumlarında geçirilmesi aranmıştır. Ayrıca, hükümlünün 31/7/2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumlarında bulunma sebebinin koşullu salıverilmenin geri alınması nedeniyle cezanın aynen infazı veya ikinci defa mükerrir olunan cezanın infazı olduğu hâller de kuralın kapsamı dışındadır. Bu itibarla 31/7/2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler bakımından açık ceza infaz kurumuna ayrılabilme yönünden farklı şartların belirlenmesi kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup kuralda hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayan bir yön bulunmamaktadır.

21. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Engin YILDIRIM, Selahaddin MENTEŞ ve Basri BAĞCI bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralın Anayasa'nın 10. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 10. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a 14/7/2023 tarihli ve 7456 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle eklenen geçici 10. maddenin (6) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...31/7/2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerden,..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Engin YILDIRIM, Selahaddin MENTEŞ ile Basri BAĞCI'nın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA 7/3/2024 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Karşı Oy

1. İtiraza konu edilen 2575 sayılı Kanun'un Geçici 10. maddesinin 6. fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...31/7/2023 tarihi itibariyle kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerden..." ibaresinin incelenmesinde, çoğunluk kuralda anayasaya aykırı bir durum bulunmadığı gerekçesiyle iptal talebinin reddine karar vermiştir.

2. İncelemeye konu edilen norm, 31/7/2023 tarihi itibariyle kapalı ceza infaz kurumunda bulunan 10 yıl ve daha az cezaya çarptırılmış bulunan hükümlülerin cezalarının infaz edilmesinde açık ceza infaz kurumlarına ayrılmasında ve akabinde denetimli serbestlik uygulamasına tabi tutulmak suretiyle salıverilmelerinde süre yönünden ciddi indirimlerden yararlanmalarına imkân sağlamaktadır.

3. Mevcut düzenlemeye göre bu imkândan faydalanmanın iki koşulu bulunmaktadır. Bunlardan ilk 31/7/2013 tarihinde kapalı ceza infaz kurumlarında bulunmak, ikinci şart ise söz

konusu tarih itibariyle hükümlü statüsünde olmaktadır. Bu iki koşuldan birinin eksik olması durumunda kişi belirlenen avantajlardan yararlanamayacaktır.

4. Belirlenen bu iki şartın ikisinin aynı anda bir arada bulunması genel olarak kişilerin kendi inisiyatifinde olan konulardan değildir.

5. Aynı suç nedeniyle yargılaması devam ederken kovuşturma aşamasında tutuklanan iki sanıktan bir tanesinin yargılamasının daha erken kesinleşmesi ve belirlenen tarihte hükümlü statüsüne kavuşması durumunda bu kişi söz konusu kuralın sağladığı kolaylıklardan yararlanacaktır.

6. Aynı suçtan yargılanan diğer kişi ise Cumhuriyet savcısı tarafından hakkında verilen kararın temyiz edilmesi nedeniyle hükmün 31/7/2023 tarihinden sonra kesinleşmesi durumunda belirlenen bu tarih itibariyle hükümlü statüsünde olmaması nedeniyle sağlanan avantajlardan yararlanamayacaktır.

7. Bu durum aynı tarihte aynı suçu işleyen ve belirlenen tarihte her ikisi de ceza infaz kurumunda bulunan kişiler açısından farklı uygulamalara sebebiyet vermektedir.

8. Bu konuda eşitsizliğe sebebiyet verecek örneklerin artırılması mümkündür. Bu eşitsizliğe neden olan en önemli unsur ise düzenlemenin belirli bir tarihte ceza infaz kurumunda hükümlü sıfatıyla bulunma şartının aranıyor olmasıdır.

9. Halbuki infaz rejimine dair yapılan düzenlemelerde genellikle belirli bir tarihten önce işlenmiş suçlar baz alınmaktadır. Örneğin infaz indirimi olarak kaleme alınan 21.12.2000 günlü 4616 sayılı Yasada 23 Nisan 1999 tarihine kadar işlenen suçlardan dolayı şartla salıverilmeyi, dava ve cezaların ertelenmesi düzenlenmiş olup, Anayasa Mahkemesi Kanun'un belirlenen tarihten önce işlenen suçlara uygulanmasını Anayasa'ya aykırı bulmamıştır (AYM, E.2001/4, K.2001/332, 18/07/2001, sh. 17).

10. Aynı şekilde 14/4/2020 tarihli ve 7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un değiştirilen Geçici 6. maddesinde 30/3/2020 tarihinden önce işlenen suçların infaz edilmesinde denetimli serbestlik uygulanmasında lehe düzenlemeler yapılarak hükümlülerin daha erken kapalı ceza infaz kurumlarından çıkmalarına olanak sağlanmıştır.

11. Her iki örnekte uygulanan ve Anayasal olarak sorun oluşturmadığı kabul edilen, infaz koşullarında lehe değişiklik içeren kanunun belirli bir tarihten önce işlenmiş olan suçlara tatbik edilmesine dair düzenleme, itiraz talebine konu edilen kuralda farklı bir şekle büründürülerek belirli bir tarihte hükümlü sıfatı ile kapalı ceza infaz kurumunda bulunma şartına dönüştürülmüştür.

12. Bu düzenleme yukarıda verilen örnekte açıklandığı gibi aynı suçu işlemiş kişiler açısından aynı anda infaz kurumunda bulunsalar bile haklarındaki cezanın kesinleşme durumuna göre farklı sonuçların ortaya çıkmasına sebebiyet verecek mahiyettedir.

13. Halbuki suç tarihinin esas alınması durumunda söz konusu farklılık ortaya çıkmayacaktır.

14. Belirtilen tarihte infaz kurumunda hükümlü olma kriteri objektif verilere dayanmamakta, anılan tarihte bu iki şartın gerçekleşmesi yaşanan süreçlerin etkisiyle bir nevi tesadüflere kalmaktadır.

Esas Sayısı : 2023/148

Karar Sayısı : 2024/70

15. İtiraz talebine konu edilen kural aynı konumda bulunan kişiler açısından farklı uygulamalar yapılmasına kaynaklık teşkil ettiğinden Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen Kanun Önünde Eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

16. Diğer taraftan kural belirlenen tarih itibariyle hükümlü statüsü bulunmasına rağmen çeşitli sebeplerle infaz kurumunda bulunmayan veya lehe sebeplerle statüsü hükümlüden hükmen tutukluya dönüşen kişiler açısından belirsizlikler ihtiva etmektedir.

Misalen:

17. Hükümlü statüsünde iken 5271 sayılı Kanunun 280/3 veya 306. maddelerindeki lehe bozmanın kendilerine sirayet etmesi nedeniyle hukuki konumları hükümlüden hükmen tutuklu durumuna dönüşen kişilerin kanunun uygulama kapsamına girip girmeyeceği tartışmalıdır.

18. Kapalı ceza infaz kurumunda bulunmasına ve hakkındaki hüküm infaz edilmekte iken 5275 sayılı Yasa'nın 16 veya 16/A maddesinde yazılı sebeplerle cezalarının infazı ertelenen ve 31/7/2023 tarihinde infaz kurumunda fiilen bulunamayan hükümlülerin durumu da belirsizdir.

19. Benzer şekilde değişen mevzuat hükümleri çerçevesinde uyarılama yargılaması yapılmak üzere hakkındaki infaz durdurulan bir kişinin durumunun ne olacağı da belirsizlikler içermektedir.

20. Sayılan bu nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine de aykırılıklar ihtiva etmektedir.

21. Yukarıda aktarılan gerekçelerle itiraz talebine konu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğunu ve iptal edilmesi gerektiğini değerlendirdiğimizden aksi yöndeki çoğunluk görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Selahaddin MENTEŞ

Üye

Basri BAĞCI